

LA LLENGUA DÒCIL

Més d'una vegada sentim dir, si fa no fa: és bell escriure en la nostra llengua; m'hi complac: però és ben difícil. El qui es fa aquestes observacions no s'està de recordar-vos que escriu en aquesta revista o en aquella, que fins i tot un diari català li ha publicat un article. Acabarà per confiar-vos que, a mitja tardor, pensa publicar un recull de versos. Si insistiu aleshores per compte propi sobre la «dificultat» d'escriure correctament en català expressada per ell mateix, s'hi ratifica. —És difícil, us diu. Però un escriptor que coneix, o un corrector, s'ha ofert per corregir-li els textos.

Fa pocs dies, un jove escriptor, ben agut per cert en els seus judicis, ens deia, en discutir qüestions d'estil, que «el català no era una llengua dòcil».

Sabem exactament l'abast que el nostre dialogant donava al seu punt de vista. Tot reflexionant-hi, però, ens ha semblat erroni. No, no és exacte, ni és just, que el català sigui un instrument rebel per als escriptors. Per a cap categoria d'escriptor: literat pur, filòsof, poeta, assagista o crític.

Quan en una revista de filosofia, escrita en català, llegim algun treball l'estil del qual xoca, no ja a les postres preferències, sinó al bon sentit prosòdic, presentim, per endavant, que no és pas l'idioma que es rebel·la a subjectar-se a l'exposició lògica del procés mental de l'autor, ans que és dins el desenrotllament d'aquest mateix procés que s'ha produït un col·lapse que l'autor assaja amb esforç de salvar amb inútils barroquismes gramaticals.

Si un poeta no reïx a fer clara una imatge, per absurda que sigui —no discutim escoles—, no és pas que la llengua sigui indòcil. Tots creurem que el poeta és pobre de lèxic i que la seva coneixença de la llengua és deficient.

És a dir, un pot conèixer l'idioma a la perfecció i ésser inhàbil a adaptar-lo a l'exposició d'una idea que no posseeix amb claredat; un altre intuirà amb claredat un paisatge exterior o mental, però haurà oblidat d'aprendre, com aprèn un ofici, de servir-se de l'idioma, de la seva gramàtica i dels diccionaris més elementals.

Per patriotisme molts escriuen en català; però hauríem d'ésser tots. El mateix patriotisme, en canvi, aconsella d'escriure en català només en aquelles funcions que són pròpies de cadascú. No pas escriure una novel·la, o un llibre de versos, o un assaig filosòfic, funció reservada als novel·listes, als poetes i als pensadors.

El català és tan dòcil com l'italià o el francès. Quan el nostre «Críties», que coneix amb correcció el català, redacta una crònica de la boxa —esport que coneix

perfectament— escriu també una bella pàgina literària, sovint «clàssica». Un poema de Josep Carner és sempre retòricament perfecte; una estança de Carles Riba, antològica. Tal capítol de novel·la de Ruyra el llegireu cent cops sense que minvi el plaer de la lectura; una observació crítica de Josep Maria Capdevila és sempre clara en la seva exposició, etc.

A l'inrevés del que creuen alguns —molts entre nosaltres!—, la llengua és més aviat folgada, generosa, oberta, dòcil sense reserves per a qui sap servir-se'n per tal com la posseeix. I és més dòcil encara si el qui l'empra com a instrument senyoreja el pensament que vol expressar. L'idioma aleshores «es dóna», diríeu, permeteu-me l'expressió, que s'infla de joia per tal com no té cap més finalitat que aquesta: lliurar-se per a ésser fecundat.

Goso arriscar que si tants de catalans creuen en les dificultats de l'idioma és per tal com són molt pocs que l'estimen amb l'amor que exigeix, que l'estudien amb el rigor que mereix, que *s'hi disciplinen*. En el maridatge entre l'escriptor i l'idioma aquest és sempre femení.

La llengua catalana, que és austerament femenina, és també dòcil. Per a l'escriptor, la més dòcil de les llengües escrites.

[*La Publicitat*, 20-VI-1936]